

● आरोग्य विषयक समिती

○ मा. सभापती (जिल्हा परिषद)	अध्यक्ष
○ जिल्हा परिषद सदस्य (८)	सदस्य
○ मा. अध्यक्ष जिल्हा परिषद यांनी निवड केलेले विषय समितीचे सदस्य	सदस्य
○ जिल्हा आरोग्य अधिकारी	सदस्य सचिव
○ कार्यकारी अभियंता बांधकाम जिल्हा परिषद	सदस्य
○ जिल्हा हिवताप अधिकारी	सदस्य

● जिल्हा एकात्मिक आरोग्य व कुटुंब कल्याण समिती (नियामक समिती)

१) मा. जिल्हाधिकारी	अध्यक्ष
२) मा. मुख्य कार्यकारी अधिकारी	सह अध्यक्ष
३) जिल्हा आरोग्य अधिकारी	सदस्य सचिव
४) जिल्हा शल्य चिकित्सक	सदस्य
५) सहाय्यक संचालक कुष्ठरोग	सदस्य
६) जिल्हा क्षयरोग अधिकारी	सदस्य
७) नेत्ररोग तज्ञ (सामान्य रुग्णालय)	सदस्य
८) जिल्हा हिवताप अधिकारी	सदस्य
९) जिल्हा माता व बाल संगोपन अधिकारी	सदस्य
१०) उपमुख्य कार्यकारी अधिकारी (महिला व बालकल्याण)	सदस्य
११) समाज कल्याण अधिकारी	सदस्य
१२) शिक्षण अधिकारी (प्राथमिक)	सदस्य
१३) एन.जी.ओ. प्रतिनिधी	सदस्य
१४) उपसंचालक यांचे प्रतिनिधी	सदस्य
१५) ब्यूरो पुणे यांचे राज्यस्तरीय अधिकारी	सदस्य
१६) कार्यकारी अभियंता (पि.डब्ल्यू.डी)	सदस्य

● समितीचे कामकाज

- १) जिल्ह्यातील आरोग्य विषयक बाबीनुसार कृती अराखडा तयार करणे व तो शासनास पाठविणे
- २) मंजूर कृती अराखडा यशस्वी पणे राबवितांना योग्य नियोजन करणे.
- ३) आर.सि.एच., एन.आर.एच.एम., लसिकरण कार्यक्रमाचे भौतिक व आर्थिक उद्दीष्ट पुर्ण करण्याकरीता आढावा घेणे
- ४) खर्चाचा आढावा घेणे व वर्षभर १०० टक्के खर्च होईल याबाबत आढावा घेवून नियोजन करणे
- ५) योजना राबवितांना काही अडचणी आल्यास सलग्न विभागांशी चर्चा करून त्या सोडविण्यास प्रयत्न करणे.
- ६) तक्रारी प्राप्त झाल्यास तक्रारीवर चौकशी करून निवारण करणे.
- ७) सर्व योजनांचे भौतिक कार्याचे मुल्यमापन व संनियंत्रण करणे.

● दक्षता व सनियंत्रण समिती

१) जिल्ह्यातील मा. जेष्ठ लोकसभा सदस्य	अध्यक्ष
२) जिल्ह्यातील मा. अन्य लोकसभा सदस्य (असल्यास)	सह अध्यक्ष
३) जिल्ह्यातील सर्व मा. विधानसभा सदस्य	सदस्य
४) मा. अध्यक्ष, जिल्हा परिषद	सदस्य
५) मा. जिल्हाधिकारी	सदस्य
६) मा. मुख्य कार्यकारी अधिकारी	सदस्य
७) मा. सभापती, पंचायत समिती	सदस्य
८) कार्यकारी अभियंता, पाणीपुरवठा व स्वच्छता विभाग, जि.प.	सदस्य
९) शिक्षणधिकारी	सदस्य
१०) जिल्हा समाजकल्याण अधिकारी	सदस्य
११) प्रकल्प संचालक, जिल्हा ग्रामीण विकास यंत्रणा	सदस्य
१२) जिल्हा आरोग्य अधिकारी	सदस्य सचिव

● समितीचे कामे

- १) एन.आर.एच.एम. कार्यक्रमाचा कृतीअराखडयावर अमंलबजावणी व प्रणती आढावा घेणे.
- २) खर्चाचा आढावा घेणे
- ३) संस्थांना भेटी देणे, मणुष्यबळ व औषधांच्या उपलब्धतेची तपासणी करणे.
- ४) उपलब्ध यंत्रणेची पुर्ण समितीने व योग्यप्रकारे उपयोग होत असल्याची खात्री करणे.
- ५) ज्या बाबीसांठी इतर विभागांचा सहभाग आहे त्या त्या ठिकाणी संबंधित विभागाचे व संस्थांचे सहकार्य होणे व सशक्त सनियंत्रण करणे
- ६) कार्यक्रमाचे उद्दिष्टे गाठण्याकरीता व जनतेस चांगल्या आरोग्य सुविधा पुरविण्यासाठी आवश्यक त्या उपयायोजना करणे.

● रूग्ण कल्याण समिती (प्रा.आ.केन्द्र) (नियामक)

१) सन्माननीय जिल्हा परिषद, सदस्य (प्रा.आ.के. कार्यक्षेत्रातील)	-	अध्यक्ष
२) तालुका आरोग्य अधिकारी	-	सह अध्यक्ष
३) पंचायत समिती सदस्य	-	सदस्य
४) सरपंच (प्रा.आ.केन्द्र गाव)	-	सदस्य
५) महीला सदस्य पंचायत समिती	-	सदस्य
६) क्षेत्रीय NGO प्रतिनिधी	-	सदस्य
७) स्वयंसेवी संस्थेचे प्रतिनिधी	-	सदस्य
८) अनुसुचित जाती/जमाती चे नेमलेले पंचायत समिती सदस्य	-	सदस्य
९) बाल विकास प्रकल्प अधिकारी	-	सदस्य
१०) गट शिक्षण अधिकारी	-	सदस्य
११) वैद्यकीय अधिकारी (प्रा.आ.केन्द्र)	-	सदस्य सचिव

कामे-

- १) रुग्णालयामध्ये प्रत्येक रुग्णास गुणवत्तपूर्ण आरोग्य सेवा मिळावी यासाठी द्यावयाच्या सेवा बाबत धोरणात्मक निर्णय घेणे.
- २) रुग्ण कल्याण समिती, IPHS, AMG, UT या बाबत खर्चाचे योग्य नियोजन करणे व मान्यता.
- ३) वार्षिक नियोजन कार्यकारी समितीकडून प्राप्त करून देणे व त्यास आवश्यक त्या बदलासह मंजुरी देणे.
- ४) रुग्णालयाचे नियोजन व विकासामध्ये समाजाचा जास्तीत जास्त सहभाग होईल या दृष्टीने उपाययोजना करणे.
- ५) रुग्णालयाच्या कामकाजाचा व प्रगतीचा आढावा घेणे.
- ६) रुग्णालयात आवश्यक असलेल्या विशेषज्ञांच्या सेवा उपलब्ध करून देण्यासाठी प्रयत्न करणे.

आरोग्य विभागामार्फत राबविण्यात येणाऱ्या योजना

पार्ट A (RCH) माता बाल संगोपन कार्यक्रम)

- १) जननी सुरक्षा योजना - सर्व **SC/ST/BPL** गटातील प्रसुती झालेल्या मातेस लाभ दिला जातो.
 - १) दवाखान्यात प्रसुती झाल्यास -700/- रु.
 - २) शहरी भागात दवाखान्यात -600/- रु.
 - ३) घरी प्रसुती झाल्यास -500/-रु.
- २) जननी शिक्षू सुरक्षा कार्यक्रम -सर्व गरोदर माता व १ वर्षाचे बालक यांना सेवा
 - १) मोफत रुग्णवाहीका सेवा
 - २) मोफत औषधोपचार
 - 3) मोफत तपासणी,चाचण्या, LAB Test
 - ४) मोफत आहार (मातेस)
- ३) बाल आरोग्य VCDC&CTC-
 - १) जिल्ह्यातील सर्व कुपोषित बालकांचे **SAM** व **MAM** गटात वर्गीकरण करणे.
 - २) सर्व **SAM** व **MAM** बालकांना अंगणवाडी तर्फे २१ दिवस आहार पुरवठा करून कुपोषणातून मुक्त करणे (VCDC)
 - ३) उपरोक्त नुसार कार्यवाही करूनही बालक कुपोषणमुक्त न झाल्यास २१ दिवस ग्रास/उपजिल्हा रुग्णालय/सा.रु येथे भरती करून कुपोषण मुक्त करणे.
- ४) कुटूंब कल्याण कार्यक्रम -
 - १) स्त्री शस्त्रक्रीयेचा मुळ उद्देश लोकसंख्येवर आळा घालणे.

- २) सर्व शस्त्रक्रीया शासकीय संस्थेत मोफत केल्या जातात.
- ३) सर्व SC/ST/BPL लाभार्थ्यांना - 1000/- लाभ दिला जातो.
- ४) इतर सर्व लाभार्थ्यांना - 650/- पुरुष शस्त्रक्रीयेत एकूण - 350 - राज्यशासन - 1150 -एन.आर.एच. 1500 - एकूण लाभ दिला जातो.
(सर्व शस्त्रक्रीया शासकीय संस्थेत मोफत होतात.)

5) PCPNDT (Pre conception Pre natural sex determination Techinc)

- १) उद्देश - स्त्रीभ्रूण हत्या थांबविणे.
- २) जिल्ह्यात स्त्री गर्भ लिंग चाचणी करण्यास PCPNDT कायदा अंतर्गत सर्व सोनोग्राफी सेंटर ची तपासणी केली जाते.
- ३) यासाठी स्टींग ऑपरेशन केले जाते स्टींग ऑपरेशन मध्ये दोषी आढळल्यास न्यायालयीन खटला चालुन पुढे गुन्हेगार शिक्षेस पात्र ठरतात.

६) मदर अँड चाईल्ड ट्रॅकींग सिस्टम् (MCTS)

भारत सरकार तर्फे माता मृत्यु व अर्भक मृत्यु चे प्रमाण कमी करण्यासाठी प्रत्येक गरोदर माता व एक वर्षापर्यंतचे बालक यांचे ऑनलाईन प्रणाली द्वारे ट्रॅकींग केले जाते. जेणे करुन माता गरोदर असल्यापासुन प्रसुती होऊन ४२ दिवसांपर्यंत मातांना दिल्या जाणाऱ्या सेवा बाबत या प्रणाली द्वारे शोध घेतल्या जातो. तसेच १ वर्षापर्यंतचे बालकाला पुर्ण लसीकरण होई पर्यंत बालकाला दिल्या जाणाऱ्या सेवांचा शोध घेऊन पुर्ण लसिकरण होई पर्यंत सेवा दिल्या जातात.

एमसीटीएस (MCTS) सिस्टीम प्रणालीद्वारे सर्व गरोदर माता व बालकांच्या पालकांच्या मोबाईलवर देण्यात येणाऱ्या सुविधा बाबत तसेच सेवांकरीता आरोग्य केंद्राच्या पुढिल भेटीबाबत SMS द्वारे कळविले जाते.

७) जिल्हा आरोग्य व्यवस्थापन माहिती पध्दती (DHIS2 & RHMIS)

आरोग्य व्यवस्थापन माहिती पध्दती द्वारे तसेच विभागाच्या सर्व शासकीय संस्था जसे कि, (१)जिल्हा सामान्य रुग्णालय - १, (२)उपजिल्हा रुग्णालय - ३, (३)ग्रामिण रुग्णालय - १२, (४)प्राथमिक आरोग्य केंद्र - ५२, (५)उपकेंद्र - २८० या सर्व आरोग्य सेवा संस्थेमार्फत प्रत्येक महीण्याच्या पाच तारखेपर्यंत त्या-त्या आरोग्य संस्थेचा अहवाल प्रत्येक महीण्याच्या पाच तारखेपर्यंत [www.dhis.maharashtra.gov.in /dhis](http://www.dhis.maharashtra.gov.in/dhis) या वेब पोर्टलवर अपलोड करण्यात येत आहे.

सदरील वेबसाईट ही महाराष्ट्र शासनाची असुन त्यावर सादर केलेला अहवाल नंतर केंद्र शासनाच्या वेब पोर्टलवर अपलोड करण्यात येतो. जेणे करुन बुलडाणा जिल्ह्यातील सर्व आरोग्य संस्थांचे RCH/

MCH/ RI/ MATERNAL DEATH/ INFRUNT DEATH/NPCB/ NUBDCP व इतर सर्व कार्यक्रमाची माहिती संस्थानिहाय महाराष्ट्र शासणाला व केंद्र शासणाला सादर करण्यात येते.

[go to top](#)

Part 2 (B) NRHM Additionality

१) आशा

आशा कार्यकर्त्या ह्या रुग्ण व आरोग्य संस्था यातील दुवा असतात त्यांना त्यांच्या कामावर आधारीता मोबदला दिला जातो. मंजुर प्रकल्प अमंलबजावणी आराखडयानुसार सन २०१३-१४ या आर्थिक वर्षाकरीता आशा स्वयंसेविकेला मिशन फेक्सीपुल व इतर विभागातुन देय राहिल.

२) रुग्ण कल्याण समिती

सदर समिती ही गावपातळीवर प्रा.आ.केन्द्र निहाय रुग्णसेवा सुस्थीतीत करण्यासाठी कटीबध्द असतात प्रत्येक प्रा.आ.केन्द्र निहाय १.०० लक्ष रु. चा निधी रुग्ण कल्याण सेवा समितीला दिला जातो. सदर योजनेतुन रुग्णाच्या कल्याणासाठी औषधी वाटप ,पीण्याचे पाणी, रुग्णवाहीका, आहार. प्रयोगशाळा साहीत्य इ. बाबींचा खर्च होतो.

३) AMG/UF

प्रत्येक प्रा.आ.केन्द्र व उपकेन्द्र यांना AMG/UT (Annual Maintanance Grant & untied Fund) या दोन प्रकारचे निधी दिल्या जातात.

PHC

UT	२५००	टबाधित निधी किरकोळ पण आवश्यक निधी
AMG	५००००	इमारतीचे दुरुस्ती ,पणी ,विज टेलीफोन दुरुस्ती इ.

SC

UT	१०,००००	टबाधित निधी किरकोळ पण आवश्यक निधी
AMG	१०,००००	इमारतीचे दुरुस्ती ,पणी ,विज टेलीफोन दुरुस्ती इ.

[go to top](#)

४) **VHNWS Committee** पोषण आहार (ग्राम आरोग्य, पोषण पाणी पुरवठा व स्वच्छता समिती)

प्रत्येक गाव पातळीवर सदर समिती स्थापन केली जाते.सदर समिती गावाच्या लोकसंख्येनुसार निधी वाटप केला जातो सदर निधी,पोषण आहार पाणीपुरवठा, स्वच्छता व आरोग्य ह्या चार बाबींवर खर्च केला जातो. जिल्ह्यात एकूण १२३१ गावांसाठी निधी वितरित केला जातो.

अ.क्र.	लोकसंख्या २००१ च्या जनगननेनुसार	निधी
१	०-५००	५०००
२	५०१- १५००	८०००
३	१५०१-५०००	१५०००
४	५००१-१००००	२६५००
५	१००००	३१०००

५) आयुष कार्यक्रम-

- १) आयुष कार्यक्रम जिल्ह्यात सन २००८-०९ पासून राबविण्यात येत आहे.
- २) यांचे उद्दिष्टांमध्ये आयुष (आयुर्वेद ,युनानी, होमीयोपॅथी,सिध्द व योगा) या सेवांचा विस्तार करणे.
- ३) आयुष संस्थांना साधनसामुग्री पुरवून त्याची क्षमता वाढविणे.
- ४) आयुष औषधींचा नियमिती पुरवठा करणे.
- ५) आयुष संस्थामध्ये विशेष सेवा कक्षाची स्थापना करणे.

६) **Telemedicine-**

- १) वैद्यकीय अधिकाऱ्यांना योग्य निदान वउपचार संदर्भित करण्यासाठी २४x७ वैद्यकीय सल्ला उपलब्ध करुन देणे.
- २) नैसर्गिक आपत्ती रोगाची साथ अपघात अशावेळी रुग्णावर योग्य निदान व उपचार करण्यासाठी विशेषज्ञांचा सल्ला उपलब्ध करुन देणे.
- ३) आरोग्य अधिकारी व कर्मचाऱ्यांना राष्ट्रीय आरोग्य कार्यक्रम प्रभावीपणे राबविणे. अंमलबजावणी करीता मार्गदर्शन करणे

७) क्वालीटी अॅशुरन्स

विविध आरोग्य संस्थामधील आर.सी.एच. सेवांच्या गुणवत्तेची पडताळणी जिल्हा स्तरावरील अधिकाऱ्यांमार्फत करुन त्रुटीची सातत्याने पाठपुरावा करणे त्यांचे निराकरण करणे व याद्वारे आर.सी.एच. सेवांची गुणवत्ता उच्च दर्जाची राहण्याच्या दृष्टीने विकसीत करणे. ही यंत्रणा म्हणजेच क्वालीटी अॅशुरन्स होय.

3)PART C

लसीकरण कार्यक्रम (ROUTINE IMMUNIZATION)

लसीकरण कार्यक्रमाचा उद्देश म्हणजे बाल आरोग्य टिकऊन ठेवण्याच्या दृष्टीने टी.बी., घटसर्प, धनुर्वात, गोवर, डांग्या खोकला, हीपॅटायटीस (कावीळ), पोलीओ या सारख्या जिवघेण्या रोगांपासून कायम मुक्तता मिळविणे व या रोगांचे देशातून समुळ उच्चाटन करणे होय. सदर कार्यक्रम गाव खेडी व शहरे पातळीवर लाभार्थीप्रमाणे लसिकरणाचे सत्र आयोजित करून सर्व लसी बालकांना दिल्या जातात.

4)PART D

१. राष्ट्रीय अंधत्व निवारण कार्यक्रम (NPCB)

जिल्ह्यातील दृष्टीरोग, अंधपणा, मोतीबींदु, काचबिंदु, इतर बांबीने ग्रस्त रुग्णांना मोफत शत्रक्रीया व चश्मे वाटप केल्या जाते. यात पुर्णपणे नेत्राचे आरोग्य स्थापित केल्या जाते.

२. राष्ट्रीय किटकजन्य रोग निवारण कार्यक्रम (NVBDCP)

किटकांपासून होणारे रोग जसे मलेरिया डेंगु चिकनगुनीया, स्वाईन फ्लु, या सारख्या भयानक आजारांवर नियंत्रण घालणे होय. सदर कार्यक्रमात डासांची आपत्ती थांबविण्यासाठी गप्पी मासे, फवारणी, फॉर्गिंग, इत्यादी योजना राबविल्या जातात. तसेच आयईसी च्या माध्यमातून जनजागृती करण

३. सुधारीत क्षयरोग नियंत्रण कार्यक्रम (RNTCP)

सदर कार्यक्रमात समाजातून क्षयरोगावर नियंत्रण घालणे होय. या कार्यक्रमात क्षयरोगाचे रोगी सोधून काढणे व त्यांच्या थुंकीचा नमुना घेणे व डॉट ची औषधी मोफत वाटप करणे. तसेच आयईसी च्या माध्यमातून जनजागृती करणे. या व्दारे क्षयरोगाचे प्रमाण कमी करणे.

४. राष्ट्रीय कृष्ठरोग नियंत्रण कार्यक्रम (NLEP)

जिल्ह्यात कृष्ठरोगाचे रोगी शोधून त्यांना आजारातून बरे करणे. तसेच ज्या रोग्यांचे हात पाय विकृत झाले असतील अशा रोग्यावर एमडीटी या औषध योजनेव्दारे उपाययोजना करणे. तसेच या करीता जनजागृती करणे व सदर रोगाचे समुळ उच्चाटण करणे.

५. राष्ट्रीय कुटुंब कल्याण कार्यक्रम

- मागिल वर्षाचे उद्दीष्ट - १३३९४
- मागिल वर्षाचे साध्य - १२५८४ टक्केवारी - ९४ टक्के
- चालु वर्षाचे उद्दीष्ट - १३३९४

जिल्हयाचा राष्ट्रीय ग्रामिण आरोग्य अभियानाचा मंजुर कृती आराखडा (पि.आय.पी.)

Total : A		745.32
Total : B		528.83
Total : C		54.81
Total : J		0.00
4A	National Iodine Deficiency Disorder Control Programme (NIDDCP)	0.00
4B	Integrated Disease Surveillance Program (IDSP)	0.00
4C	National Vector Borne Disease Control Programme (NVBDCP)	0.00
4D	National Leprosy Eradication Programme (NLEP)	0.00
4E	Revised National Tuberculosis Control Programme (RNTCP)	0.00
Grand Total (A + B + C + J+D)		1328.97

महत्वाची प्रशासकिय माहिती

- अश्वासीत प्रगती योजना लाभ सन २०१३-१४

अ.क्र.	पद	संख्या
१	एच.ए.	०
२	एल.एच.व्ही.	११
३	ए.एन.एम.	३०
४	एम.पी.डब्ल्यु.	४५

- एल.एच.व्ही. प्रशिक्षणाकरीता पाठविलेल्या ए.एन.एम. ची यादी सन २०१३-१४

अ.क्र.	नाव	प्रवर्ग
१	श्रीमती ए.बी. चौधरी	तेली (ई.मा.व.)
२	श्रीमती एस.के.सपकाळ	खुला
३	श्रीमती एन.आर.सोनटक्के	महार (एस.सी.)
४	श्रीमती एम.जी.बनसोड	महार (एस.सी.)
५	श्रीमती टि.टि. दांडगे	कोळी (एस.बी.सी.)

● Information About Data Entry sites

Sr.No.	Name Of Site	Address of Site
1	HMIS Data Entry	www.phd.nic.in
2	MCTS	www.nrhm-mcts.nic.in
3	ASHA	http://www.healthasha.maharashtra.gov.in
4	DHIS 2 (Mozilla)	www.dhis.maharashtra.gov.in/dhis
5	DOTS	http://www.nikshay.gov.in
6	Water Sample Data entry	http://www.ddws.gov.in
7	Bacteriological data entry	http://www.ddws.gov.in
8	RHMIS (IE)	www.nrhm-mis.nic.in
9	Web Portal	www.demo.mahaonline.gov.in/mahaarogya
10	Leprosy..Mozilla	www.dhsmh-lep.org